

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра цифрових технологій фінансових операцій

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання
НАВЧАЛЬНОЇ ОЗНАЙОМЛЮВАЛЬНОЇ ПРАКТИКИ ЗА ФАХОМ
для здобувачів вищої освіти ступеню бакалавр
спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий
ринок» (072)
освітньо-професійної програми
«Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
денної та заочної форм навчання

ЗАТВЕРДЖЕНО
Методичною радою зі спеціальності
D2 «Фінанси, банківська справа та страхування»
галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право»
Протокол № 3 від 25 березня 2025 р.

Одеса ОНТУ 2025

Методичні вказівки до виконання навчальної ознайомлювальної практики за фахом для здобувачів вищої освіти ступеню бакалавр спеціальності D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (072) освітньо-професійної програми «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» денної та заочної форм навчання / Укл. О.О.Євтушевська – Одеса, ОНТУ, 2025 - 25 с.

Укладач О.О.Євтушевська, канд. екон. наук, доцент

Відповідальний за випуск в.о.завідувачки кафедри цифрових технологій фінансових операцій О.О.Євтушевська, канд. екон. наук, доцент

1. Загальні положення

У процесі підготовки фахівців практика посідає особливе місце. Кожен навчальний рік знаменує важливу сходинку на шляху до здобуття знань, умінь і практичних навичок, що і виділяє ознайомлювальну практику як дуже важливу і потрібну майбутнім фахівцям. Ознайомлювальна практика здобувачів є системою послідовного засвоєння студентами важливості та сутності майбутньої професії.

Ознайомлювальна практика здобувачів – визначальний етап освітнього процесу, головним призначенням якої є ознайомлення здобувачів з фінансовою діяльністю держава, підприємства, організації, установи.

Ознайомлювальна практика для студентів другого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D2 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок» (072) галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» є продовженням навчального процесу та важливим етапом у підготовці спеціалістів вищої кваліфікації.

Керівництво практикою здійснюють викладачі кафедри цифрових технологій фінансових операцій.

Прибуття (вибуття) студентів на практику, а також призначення керівників практики оформляється наказом по університету, в якому визначаються порядок і строки проходження практики.

Виконуючи практику, студент повинен дотримуватися всіх вимог, які містяться в «Правилах внутрішнього розпорядку ОНТУ», строго додержуватися правил і вимог техніки безпеки і охорони праці. Режим роботи студентів протягом практики – п'ятиденний робочий тиждень.

Питання, що пов'язані з побутом студентів, адміністрація вирішує на основі діючих положень та інших нормативних актів по практиці.

2. Мета і завдання практики

Метою ознайомлювальної практики є закріплення, розширення та поглиблення теоретичних знань, практичних вмінь та навичок з дисциплін, що вивчаються, формування зацікавленості до майбутньої професійної діяльності.

Завдання ознайомлювальної практики:

- закріплення теоретичних знань з дисциплін спеціальності «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»;
- систематичне оволодіння практичними навичками, технологією фінансової роботи;
- вивчення та аналіз реальної ситуації в економіці за певний період;
- знайомство з технікою і технологіями розробки, процедурами прийняття і реалізації управлінських рішень;
- збір матеріалу для виконання, оформлення та захисту звіту з ознайомлювальної практики, а також здійснення студентських науково-дослідних робіт, виступів на семінарах та конференціях, виконання рефератів, курсових і кваліфікаційних робіт.

Результатом ознайомлювальної практики повинні стати: усвідомлення студентами майбутньої сфери діяльності, змісту вищої освіти та фахової підготовки, комплексу фундаментальних і професійних знань, загальних компетентностей (ЗК):

- ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
- ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК09. Здатність бути критичним і самокритичним.

Спеціальні компетентності(СК):

СК 01. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.

СК 02. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

СК 03. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).

СК 05. Здатність застосовувати знання законодавства у сфері монетарного,

фіскального регулювання та регулювання фінансового ринку.

СК 06. Здатність застосовувати сучасне інформаційне та програмне забезпечення для отримання та обробки даних у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

СК 11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Інтегральні:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми в ході професійної діяльності у галузі фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.

Програмні результати, досягненню яких сприятиме проходження ознайомлювальної практики (ПР):

ПР 02. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

ПР 03. Визначати особливості функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури.

ПР 04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування.

ПР 07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР 11. Володіти методичним інструментарієм здійснення контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

ПР 13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.

ПР 17. Визначати та планувати можливості особистого професійного розвитку.

ПР 19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

3. Розподіл обов'язків при проходженні ознайомлювальної практики

Кафедра забезпечує виділення керівників практики; виконання програми практики й високу якість її проведення; здійснення контролю за організацією й проведенням навчальної практики студентів з дотриманням її строків і змісту.

Обов'язки керівника практики від кафедри

Керівник практики від кафедри здійснює безпосереднє навчально-методичне керівництво практикою студентів.

У термін проходження практики керівник:

- видає кожному студентові конкретні завдання, що підлягають виконанню, строки підготовки й захисту звітів;
- забезпечує належну якість проходження практики студентами, її відповідність навчальному плану й програмі;
- проводить регулярні консультації щодо вирішення завдань практики;
- надає пропозиції кафедри щодо удосконалювання практичної підготовки.

Обов'язки студентів

При проходженні практики студент зобов'язаний:

- розпочати і завершити практику у визначений термін;
- якісно й творчо ставитися до виконання усіх завдань, що передбачені програмою практики;
- дотримуватися загально прийнятих норм поведінки при проходженні практики;
- виконувати усі розпорядження керівника практики, у встановлений термін бути присутнім на консультаціях керівника практики;
- в обумовлений графіком навчального процесу термін оформити документацію з виконання практики, представити керівникові практики звіт і захистити його.

4. Організація навчальної ознайомлювальної практики

Навчальна ознайомлювальна практика проводиться за графіком навчального процесу за наказом ректора.

Загальна кількість годин по практиці 120.

Крім того, студент повинен ознайомитися з літературою за темами практики і оформити звіт.

5. Зміст навчальної ознайомлювальної практики

План ознайомлювальної практики передбачає самостійну роботу студента.

У ході самостійної роботи студент має перетворитися на активного учасника навчального процесу, навчитися свідомо ставитися до оволодіння теоретичними та практичними знаннями, вільно орієнтуватися в інформаційному просторі, нести індивідуальну відповідальність за якість власної професійної підготовки.

За результатами проходження ознайомлювальної практики студент має подати керівнику практики звіт.

Звіт з ознайомлювальної практики повинен мати таку структуру:

- **титульний аркуш.** Він містить: найменування вищого навчального закладу та випускаючої кафедри; назву роботи; дані про автора роботи; науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові керівника; місто, рік (додаток А);

- **зміст** подають після титульного аркуша. Він містить найменування та номери початкових сторінок вступу, всіх розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків (додаток Б);

- **вступ**, в якому необхідно визначити актуальність навчання, розглянути мету й основні завдання ознайомлювальної практики. Обсяг вступу не має перевищувати двох сторінки;

- **перший розділ "Сутність і специфічні ознаки фінансів"**, в якому необхідно провести дослідження суті предмета фінансової науки; визначити, як пов'язані об'єкт фінансової науки з предметом фінансової науки; визначити та пояснити ознаки фінансів; розкрити зміст розподільчої і контрольної функції фінансів; визначте спільні і відмінні риси, які притаманні таким розподільчим категоріям, як фінанси та кредит, ціна, заробітна плата. Обсяг розділу не має перевищувати чотирьох сторінок;

- **другий розділ "Фінансова політика і фінансовий механізм"**, в межах якого необхідно теоретично дослідити державну фінансову політику; визначити

основні завдання фінансової політики, принципи організації фінансових відносин; дати визначення фінансового механізму; розкрити суть та складові елементи фінансового механізму; визначити як використовується фінансовий механізм для активізації економічного зростання. Обсяг розділу не має перевищувати чотирьох сторінок;

- **третій розділ "Податкова політика і податкова система України"**, в межах якого необхідно теоретично дослідити що представляє собою податкова система держави; на яких засадах базується податкова система; в чому різниця між податковою системою і системою оподаткування; з яких елементів складається податкова система. Обсяг розділу не має перевищувати чотирьох сторінок;

- **четвертий розділ "Бюджетна політика і бюджетний механізм"**, в якому необхідно провести дослідження сутності та значення бюджетної політики України; розкрити зміст основних проблем бюджетної політики; визначити який підхід до формування бюджету впроваджує Бюджетний кодекс України, його переваги і недоліки; визначити основні чинники удосконалення бюджетної політики України; визначити основні напрями бюджетної політики на поточний рік. Обсяг розділу не має перевищувати чотирьох сторінок;

- **висновки.** На основі вивчення теоретичних джерел та статистичних даних із цієї проблеми дослідження формуються висновки, які повинні повністю відповідати поставленим завданням. Кожен пункт висновку має бути пронумерованим;

- **список використаних джерел.** Приклади оформлення списку використаних джерел відповідно до Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 наведені у Додатку В.

- **додатки** до текстової частини звіту розміщують в порядку нагадування про них у тексті, кожний з нової сторінки. Кожний додаток повинен мати заголовок (назву), над яким посередині верхнього рядка аркуша пишуть слово «Додаток _» з великою буквою поруч, що його позначає (нумерує). Додатки позначають послідовно великими буквами українського алфавіту, крім букв Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ь. Заголовок (назву) додатка пишуть посередині наступного рядка аркуша без переносу слів і без крапки наприкінці. Останнім в додатках додається

Сертифікат за успішне проходження серіалу «Фінансова грамотність для підприємців» Міністерства цифрової трансформації України Дія.Освіта

Додатки повинні мати наскрізну нумерацію сторінок з усією роботою.

6. Сертифікат Дія.Освіта

Для отримання Сертифікату за успішне проходження освітнього серіалу «Фінансова грамотність для підприємців» Міністерства цифрової трансформації України Дія. Освіта необхідно в системі Internet зайти за адресою <https://osvita.diia.gov.ua/courses/finansova-gramotnist-dla-pidpriemciv>

Зміст: Основи корпоративних фінансів (виторг, прибуток, грошові потоки, операційні витрати, EBITDA, Excel, баланс, фінансова модель, оподаткування).

Серія 1. Про вибір правової форми та системи оподаткування підприємства
2хв

Серія 2. Виручка **3хв**

Серія 2.1 Excel. Виручка **10хв**

Серія 3. Операційні витрати **3хв**

Серія 3.1. Excel. Операційні витрати **16хв**

Серія 4. EBITDA **4хв**

Серія 4.1. Excel. EBITDA **14хв**

Серія 5. Чистий прибуток **4хв**

Серія 5.1. Excel. Чистий прибуток **14хв**

Серія 6. Прибуток і гроші **2хв**

Серія 7. Грошові потоки **3хв**

Серія 7.1. Excel. Грошові потоки **24хв**

Серія 8. Баланс, частина 1 **5хв**

Серія 8.1. Excel. Баланс, частина 1 **14хв**

Серія 9. Баланс, частина 2 **3хв**

Серія 9.1. Excel. Баланс, частина 2 **23хв**

Серія 10. Фінансова модель та точка беззбитковості **5хв**

Серія 10.1. Excel. Фінансова модель та точка беззбитковості **14хв**

Серія 11. Ключові знання курсу **9хв**

Всього 172 хвилини

Після проходження Фінального тесту Ви отримуєте Сертифікат.

7. Порядок складання, оформлення та захисту звіту ознайомлювальної практики

Обсяг звіту з практики повинен становити приблизно 15 – 20 сторінок. Звіти із практики студенти презентують, використовуючи можливості середовища PowerPoint.

Здати та захистити звіт з ознайомлювальної практики керівникові необхідно **на протязі трьох робочих днів після завершення практики**. На період воєнного стану захист проводиться онлайн із застосуванням дистанційних технологій.

Звіт має бути конкретним, стислим і обов'язково містити графічний матеріал (схеми, рисунки, діаграми, графіки тощо), що унаочнює конкретні результати виконаного пошуку.

Студент подає звіт керівникові практики – викладачу кафедри цифрових технологій фінансових операцій ОНТУ, який перевіряє зміст звіту та відповідність його методичним вимогам і оцінює звіт за 100-бальною шкалою. Одержану на захисті оцінку записують у залікову книжку.

Звіт практики повинен містити:

1. Титульну сторінку (Додаток А).
2. Зміст (Додаток Б).
3. Вступ (Додаток В).
4. Основна частина.
5. Висновки (Додаток Д).
6. Список використаних джерел (Додаток Е).
7. Додатки (у вигляді таблиць, схем, статистичних звітів тощо; Сертифікат).

Титульну сторінку потрібно оформити за зразком, поданим у додатку А.

Зміст подають на початку звіту з найменуванням та номерами початкових сторінок усіх передбачених тем і пунктів (якщо вони мають назву), зокрема, вступу, висновків, додатків тощо. Зразок оформлення змісту подано у додатку Б.

У вступі (обсяг 2 сторінки) потрібно зазначити актуальність теми,

обґрунтувати мету та основні завдання навчальної практики. Також необхідно коротко торкнутися змісту кожного пункту звіту, охарактеризувати основні джерела даних, які будуть використовуватись при написанні звіту практики. Приклад оформлення вступу відображено у додатку В.

Основна частина звіту практики передбачає більш глибокий розгляд визначених пунктів. Кожен пункт починають із нової сторінки. Основна частина звіту практики повинна містити: загальну характеристику стану проблеми, що досліджується; основні теоретичні положення з обраної теми; аналітично-дослідницький та/або розрахунковий елемент. Деталізація питань залежить від тематики дослідження та узгоджується з керівником практики. Для розкриття теми, необхідно використовувати цифрові та статистичні дані Міністерства фінансів України, Національного банку України, Державного служби статистики України, Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку України.

Якість роботи підвищується з використанням у ній практичних даних банків, підприємств, установ, організацій, страхових компаній, фінансових, фіскальних, казначейських, контрольно-ревізійних органів. Цифровий матеріал повинен бути представлений у вигляді таблиць, схем, діаграм та графіків, які ілюструють викладені теоретичні положення і слугують базою обґрунтованих висновків і пропозицій. Обов'язковим є посилання на використані джерела літератури, наприклад "[5]".

Наприкінці звіту студент повинен зробити загальні висновки (обсяг 2 сторінки) на основі вивчення теоретичних джерел та статистичних даних із проблеми дослідження. Висновки мають повністю відповідати поставленим завданням та бути пронумерованими. Із зразком оформлення висновків можна ознайомитись у додатку Д.

У кінці наводять список використаних джерел та додатки. Приклад оформлення списку використаних джерел наведено у додатку Е.

Список використаних джерел повинен складатися з найменувань не менше 20 позицій. Для повноти представлення результатів навчальної ознайомлювальної практики до додатків можна включити допоміжний матеріал:

- таблиці допоміжних цифрових даних;
- звітні, статистичні матеріали;

– ілюстрації допоміжного характеру тощо.

Останнім Додатком буде Сертифікат про успішне проходження освітнього серіалу «Фінансова грамотність для підприємців».

Звіт оформляється у форматі Microsoft Word через 1,5 комп'ютерних інтервали до тридцяти рядків на сторінці, 14-го розміру комп'ютерного шрифту.

На кожному аркуші повинні бути поля таких розмірів: ліворуч – не менше 25 мм, зверху та знизу – не менше 20 мм, праворуч – не менше 10 мм. Шрифт друку повинен бути чітким, чорного кольору. Щільність тексту має бути однаковою.

Заголовки структурних частин роботи “ЗМІСТ”, “ВСТУП”, назви пунктів та інші, включаючи “ВИСНОВКИ”, “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, “ДОДАТКИ” друкують великими літерами симетрично до тексту (по центру), напівжирним шрифтом. Кожну структурну частину треба починати з нової сторінки. Крапка у кінці заголовка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох чи більше речень, то їх розділяють крапкою.

Примітка. Структурні частини “ЗМІСТ”, “ВСТУП”, “ВИСНОВКИ”, “СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ”, “ДОДАТКИ” не нумеруються. Нумерація сторінок, пунктів, малюнків, таблиць, формул подається арабськими цифрами без знаку №. Нумерація сторінок має бути наскрізною, причому першою сторінкою є титульний аркуш, другою – зміст, але на них номер сторінки не ставиться. Сторінки з додатками і списком літератури включаються у наскрізну нумерацію. Номер сторінки проставляється у правому верхньому кутку сторінки без будь яких знаків, тобто без крапки у кінці, без виділення рисками, дужками тощо.

Ілюстрації (схеми, графіки тощо) називаються рисунками, які нумеруються послідовно у межах розділу або наскрізно (якщо рисунків не багато) арабськими цифрами. Якщо рисунків багато, то номер рисунка має складатися із номера пункту і порядкового номера рисунка, розділених крапкою, наприклад “Рис.1.2.” (другий рисунок першого пункту), а далі йде назва рисунка. При посиланні на рисунок в тексті перший раз необхідно вписувати його повний номер, наприклад, “(рис.1.2)”. Подальші посилання на рисунки виконуються разом із скороченим словом “дивись”, наприклад “(див.рис.1.2)”. Рисунки мають розташовуватись

одразу після посилання на них у тексті. Якщо на даній сторінці немає місця, то їх необхідно розташувати на наступній сторінці. Рисунки розташовують у зручній для ознайомлення формі тобто, щоб для вивчення цього рисунка сторінку не треба було повертати, а якщо повертати, то за годинниковою стрілкою. Номер рисунка, його назва і пояснювальні підписи розміщуються послідовно під рисунком з абзацного відступу.

Таблиці у роботі нумеруються послідовно (за винятком таблиць, поданих у додатках) в межах розділу. У правому верхньому куті пишеться слово “Таблиця” із зазначенням її номера. Номер таблиці складається із номера розділу і порядкового номера таблиці, розділених крапкою. У кінці номера таблиці крапка не ставиться, наприклад “Таблиця 1.2” (друга таблиця першого пункту). При посиланні на таблицю в тексті вказують її повний номер, а слово “Таблиця” пишуть у скороченому вигляді, наприклад “(табл.1.2)”. Під словом “Таблиця” розміщується заголовок таблиці симетрично до форми таблиці (по центру). Слово “Таблиця” і заголовок починаються з прописної букви. Назва не підкреслюється.

Таблиці потрібно розташовувати після першої згадки її у тексті так, щоб її зручно було розглядати без повороту сторінки або з поворотом її за годинниковою стрілкою. Якщо на даній сторінці немає місця, то таблиці розташовують на наступній сторінці у зручній для ознайомлення формі. При переносі таблиці на наступну сторінку нумерацію колонок необхідно повторити, а над нею розмістити слова “Продовження табл.” із зазначенням її номера, наприклад “Продовження табл.1.2”. Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш, при цьому назву вміщують тільки над її першою частиною. Таблицю з великою кількістю граф можна ділити на частини і розміщувати одну частину під іншою у межах одної сторінки. Заголовки граф таблиці пишуться з великої букви. Висота рядків повинна бути не меншою 8 мм. Якщо текст, який повторюється у графі таблиці складається з одного слова, то його можна замінити крапками; якщо текст повторюється і складається з двох чи більше слів, то при першому повторенні його замінюють на слова “Те ж”, а далі – крапками. Замість цифр, марок, знаків, букв, математичних символів крапки не допускаються. Якщо цифрові дані у якомусь рядку таблиці не наводяться, то у ньому ставиться прочерк.

Формули в звіті (якщо їх більше одної) нумерують у межах тем. Номер формули складається з номера пункту і порядкового номера формули у пункті, між якими ставиться крапка. Номер формули пишеться біля правого берега аркуша на рівні відповідної формули (якщо формула велика, то на рівні нижнього рядка формули до якої він відноситься) в круглих дужках, наприклад “(2.2)” (друга формула другого пункту).

Пояснення позначень символів чи числових коефіцієнтів наводиться безпосередньо під формулою у тій послідовності, у якій вони подані у формулі. Це пояснення подається з нового рядка, починаючи зі слова “де”, двокрапка після якого не ставиться. Значення кожного символу чи числового коефіцієнта подається з нового рядка. Розмірність одного і того ж параметра у межах роботи має бути однаковою. При посиланні у тексті на формулу, необхідно подати її повний номер у дужках, наприклад, “У формулі (1.2)”. Рівняння і формули виділяються з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули потрібно залишити не менше одного вільного рядка.

До списку використаних джерел включаються усі використані матеріали, які розташовуються за алфавітом або у порядку посилань на них у тексті. Список використаних джерел оформляють відповідно до сучасних вимог (ДСТУ 8302:2015).

Додатки оформляються як продовження звіту на наступних її сторінках або у вигляді окремої частини (книги), розміщуючи їх у порядку посилань у тексті роботи. Кожний додаток починається з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі малими буквами з першої прописної симетрично відносно тексту сторінки. Посередині рядка над заголовком малими буквами з першої великої друкується слово “Додаток ...” і велика літера української абетки, наприклад “Додаток А”, “Додаток Б”. Додатки слід позначати послідовно відповідно до букв алфавіту, за винятком букв Г, І, Є, І, Й, О, Ч, Ь.

8. Список рекомендованих джерел

Нормативно-правова база

1. Конституція України: №254к/96ВР Прийнята на V сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL:

<http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?user=a&find=1&typ=21>

3. Господарський кодекс України станом на 27 лютого 2009 р. // Звід кодексів України : Т. 1 / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.

4. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.

5. Податковий кодекс України від 2.12.2010р. №2755-IV // [Електронний ресурс]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

8. Закон України “Про банки і банківську діяльність” від 07.12.2000 р., № 2121-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.

9. Закон України “Про вищу освіту” // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, 2004 с.

10. Закон України “Про господарські товариства” від 19.09.1991 р., №1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>

11. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30.10.1996 № 448/96-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/448/96-вр>.

12. Закон України “Про Державний бюджет України на 2019 рік” № 928-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2696-19>.

13. Закон України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” від 09.07.03р. № 1058-15 (зі змінами і доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>

14. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття” від 02.03.2000 р. № 1533-111(зі змінами і доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1533-14>.

15. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування у зв’язку з тимчасовою втратою працездатності та витратами,

зумовленими народженням і похованням” від 18.01.01 р. № 2240-ІП (зі змінами і доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2240-14>.

16. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності” від 23.09.1999 № 1105- 18 XIV (зі змінами і доповненнями) // Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=1105-14>.

17. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР), 1991, №29, 377 с. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

18. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” від 21.05.1997р. № 280/97-ВР. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=280%E2%F9-%E2%F0>.

19. Закон України “Про Національний банк України” від 20.05.1999р. №679- XIV URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14>.

20. Наказ МОН України “Стандарт вищої освіти за спеціальністю 072 “Фінанси, банківська справа та страхування” для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти” № 729 від 24.05.2019 р. // Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishchaosvita/zatverdzeni%20standarty/2019/11/05/2019-11-05-072-finansi-bankivskasprava-ta-strakhuvannya-bakalavr.pdf>.

Додаткова література

1. Бланк І.А. Фінансовий менеджмент. [Текст]: навчальний курс. / І.А. Бланк. - 2-е видавництво, перероб. і доп. - К.: Ельга, Ніка-Центр, 2013. 2. Бюджетна система в таблицях і схемах : Навчальний посібник / [Ситник Н.С., Західна О.Р., Стасишин А.В., Шушкова Ю.В.]. – Львів : Видавництво: Апріорі, 2017. – 180 с.

3. Внукова Н.М. Фінанси: вступ до фаху [навчальний посібник] / Н.М. Внукова, В.І. Успенко. – Харків: БУРУН і К, 2005. – 352 с.

4. Волохова І.С., Шикіна Н.А., Волкова О.Г. Фінанси: Навчальний посібник: експрес курс / [Волохова І.С., Шикіна Н.А., Волкова О.Г. та ін.] за заг. ред. Волохової І.С. Харків: Видавництво “ПромАрт”, 2018. – 262 с.

5. Вступ до фаху “Фінанси, банківська справа та страхування” : навчальний посібник / Л.О. Шкварчук. – Львів : Простір-М, 2019. – 230 с.

6. Вступ до фаху за напрямом підготовки “Фінанси і кредит” : навчальний посібник / В.П. Божко ; Міністерство освіти і науки України, Національний аерокосмічний університет ім. М.Є. Жуковського “Харківський авіаційний інститут”. – Харків : ХАІ, 2014. – 83 с.

7. Катан Л.І., Демчук Н.І., Бабенко-Левада В.Г., Журавльова Т.О. Банківська система: навч. посібник / [Л.І. Катан, Н.І. Демчук, В.Г. БабенкоЛевада, Т.О. Журавльова] за ред. І.М. Мазур. – Дніпро: Пороги, 2017. – 444с.

8. Круглякова В.В., Юринець З.В. Інноваційний потенціал суб’єктів господарювання харчової промисловості України: монографія / В. Круглякова, З. Юринець. – Львів: “ГАЛИЧ-ПРЕС”, 2019. – 132 с.

9. Романенко О.Р. Фінанси: підручник для ВНЗ / О.Р. Романенко. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 310 с.

10. Фінанси для фінансистів [текст]: підручник. / О.А. Шеремет, І. В. Дем’яненко, К. В. Багацька [та ін.] за заг. ред. Т. А. Говорушко. - К.: “Центр учбової літератури”, 2013. – 612с.

11. Фінансова грамотність. Фінанси. Що? Чому? Як?: навчальний посібник / авт. кол.; – Київ, 2019. – 272 с.

Зразок титульного аркуша

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра цифрових технологій фінансових операцій

З В І Т
про навчальну ознайомлювальну практику за фахом
з дисципліни

Виконавець _____ **студент(ка)** _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

групи _____ **спеціальності** _____

Керівники _____
(підпис) (посада, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис) (посада, вчене звання, прізвище та ініціали)

Одеса ОНТУ 20__

Зразок змісту

ЗМІСТ

С.

Вступ

Сутність і специфічні ознаки фінансів

Фінансова політика і фінансовий механізм

Податкова політика і податкова система України

Бюджетна політика і бюджетний механізм

Висновки

Список використаних джерел

Додатки

Зразок оформлення структурної компоненти «ВСТУП»

ВСТУП

Актуальність дослідження.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Мета дослідження.

Поставлена мета передбачає вирішення **наступних завдань:**

Предмет дослідження.

Об'єкт дослідження.

Інформаційна база дослідження.

ВИСНОВКИ

На основі розглянутої та проаналізованої теми можна зробити такі висновки:

1.

2.

3.

4.

5.

*Приклади оформлення списку використаних джерел відповідно до
Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015.*

В Україні 1 липня 2016 р. набув чинності ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання», який установлює види бібліографічних посилань, правила та особливості їхнього складання і розміщення у документах.

Зразки оформлення різних категорій джерел та інформаційних ресурсів, використаних при написанні роботи наведено нижче.

Джерело інформації	Приклад оформлення списку використаних джерел
1	2
Книги: один автор	1. Тулай О. І. Державні фінанси і сталий людський розвиток: концептуальні домінанти та діалектична єдність : монографія. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 416 с.
два автори	1. Петришина М. О., Петришин О. А. Міжнародно-правові стандарти у сфері місцевого самоврядування: наук. доп. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. будва та місц. самоврядування. Харків : Право, 2016. 44 с. (Серія "Наукові доповіді"). 2. Сидор І. П., Коваль С. Л. Фінансова політика : навч. посіб. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 122 с.
три автори	1. Лободіна З. М., Сидор І. П., Дем'янюк А. В. Бюджетна система у таблицях і схемах : навч. посіб. для студ. першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Тернопіль : ФОП Осадца Ю.В., 2017. 278 с
Чотири і більше авторів	1. Формування фінансового механізму сталого розвитку України: монографія. / за ред. О. П. Кириленко та О. І. Тулай. Тернопіль : ТНЕУ, 2017. 414 с. 2. Шемаєва Л.Г., Юрків Н.Я., Гладких Д.М., Лондар Л.П., Касперович Ю.В. Безпековий вимір фінансової політики забезпечення економічного зростання в Україні : анал. доп./ за заг. ред. Я.А. Жаліла. Київ : НІСД, 2018. 132 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	1. Державний фінансовий контроль у публічному управлінні: навч. посібн. / Гупаловська М. Б., Коваль С. Л., Русін В. М., Сидор І. П., Шулюк Б. С.; за ред. : В. М. Русіна та Б. С. Шулюк. Тернопіль : Осадца Ю. В., 2018. 214 с. 2. Соціальне страхування : підруч. / Кириленко О. П., Толуб'як В. С., Русін В. М. та ін.; за ред. О. П. Кириленко, В. С. Толуб'яка. Тернопіль : ТНЕУ : Економічна думка, 2016. 353 с. 3. Напрями формування податкової політики України в контексті фіскальної децентралізації та розширення бази оподаткування: монографія / за ред. : А. І. Крисоватого, О. М. Десятнюк. Тернопіль : ТНЕУ, 2016. 182 с.
Багатотомні видання	1. Фінансово-економічна грамотність: підруч.: за ред.: О. Б. Жихор, О. В. Димченко. у 2-х частинах. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2017. Частина 1: Основи національної економіки, економіки регіонів та фінансової системи України. 1024 с.

1	2
Автореферати дисертацій	1. Шевчук А. М. Економічний капітал банків в управлінні системними ризиками: автореф. дис. ...канд. екон. наук : 08.00.08 / Терноп. нац. екон. ун-т. Тернопіль, 2017. 20 с.
Дисертації	1. Тулай О. І. Державні фінанси у забезпеченні сталого людського розвитку : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.08 / Терноп. нац. екон. ун-т Тернопіль, 2016. 500 с.
Законодавчі та нормативні документи	1. Конституція України : Законодавство України з останніми змінами 2019. Київ : Видавництво Право, 2019. 75 с. 2. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08 липня 2010 року № 2456-IV. Відомості Верховної Ради України. 2010. № 50–51. ст.572. 3. Митний кодекс України : Закон України від 13 березня 2012 року № 4495-VI. Відомості Верховної Ради України. 2012. № 44–45. № 46–47. № 48. ст.552. 4. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. Відомості Верховної Ради України. 2011. № 13–14. № 15–16. № 17. ст. 112. 5. Про Державний бюджет України на 2018 рік: Закон України від 23 листопада 2017 року № 2629-VIII. URL : http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2629-18 (дата звернення: 15.12.2017). 5. Про утворення міжвідомчої робочої групи з питань реформування системи органів, що реалізують державну податкову та митну політику : Постанова Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2018 року № 1202. Офіційний вісник України. 2018. № 12. С. 530–543. 6. Про цілі сталого розвитку України на період до 2030 року : Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019. Урядовий кур'єр. 2019. 2 жовтня (№ 188). С. 12.
Частина видання: Книги	1. Сидор І. П. Бюджетна децентралізація в контексті наповнення місцевих бюджетів. Формування фінансового механізму сталого розвитку України: монографія. / за ред. : О.П. Кириленко та О. І. Тулай. Тернопіль, 2017. С. 78–88 с. 2. Дерлиця А. Ю. Характеристика бюджетного процесу в Україні. Бюджетна система : підручник / за ред. : С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина, О. П. Кириленко. Тернопіль : ТНЕУ, 2013. С. 151–156.
Частина видання: матеріали конференцій (тези, доповіді)	1. Тулай О. І. Фінансові домінанти сталого людського розвитку. Актуальні проблеми економіки 2014 : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 12 груд. 2014 р.) / за наук. ред. М. М. Єрмошенка. Київ : Нац. акад. управл., 2014. С. 97–101. 2. Круп'як І. Проблеми фінансового забезпечення сталого розвитку економіки держави. Сучасні детермінанти фіскальної політики: локальний та міжнародний вимір : зб. матер. III міжнар. наук.-практ. конф., м. Тернопіль, 10 верес. 2018 р. Тернопіль, 2018. С. 111–113.
Довідкові видання	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Смовженко Т. С. Фінанси. Фінансовий словник. Львів, 1997. С. 466.
Періодичні видання (журнали, газети)	1. Тулай О. І. Проблеми та перспективи державного фінансування системи охорони здоров'я в Україні. Фінанси України. 2016. № 4 (245). С. 84–99. 2. Тулай О. І., Гумовська І. М. Сталий людський розвиток: генезис та сучасне бачення в контексті фінансової науки. Журнал європейської економіки. 2015. Т. 14, № 2. С. 149–165.

Закінчення додатку Е

1	2
Електронні ресурси	1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 1 травня 1997 року № 280/97-ВР. Дата оновлення: 31.10.2019.URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80(дата звернення: 15.07.2018). 2. Річний звіт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг про стан і розвиток страхового ринку України в 2018 році : URL : http://nfp.gov.ua/files/DepFinMon/zv%202018.pdf (дата звернення 20.07.2018). 46 3. Махмудов Х. З., Даценко В. В. Напрями вдосконалення пенсійного страхування як елемента фінансової системи держави. URL : http://dspace.uabs.edu.ua/bitstream/123456789/5947/1/10_30_42.pdf. (дата звернення 10.07.2018). 4. Халецька К. Як розрахувати свою пенсію за новою формулою? Громадське радіо. URL : https://hromadskeradio.org/programs/hromadskahvylya/yak-rozrahuvaty-svoyu-pensiy-formuloyu (дата звернення 25.07.2018).

ЗМІСТ

	с.
1. Загальні положення	3
2. Мета і завдання практики.....	3
3. Розподіл обов’язків при проходженні ознайомлювальної практики.....	6
4. Організація навчальної ознайомлювальної практики.....	6
5. Зміст навчальної ознайомлювальної практики.....	7
6. Сертифікат Дія.Освіта.....	9
7. Порядок складання, оформлення та захисту звіту ознайомлювальної практики	10
8. Список рекомендованих джерел	14
Додатки	18
Зміст.....	25
